

การปรับปรุงระบบการบริหารคลัง กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมแก๊สที่อันตราย

นายรัชชัย ตั้งวรกิจถาวร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1362-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

191940200

26 ต.ค. 2549

IMPROVEMENT OF INVENTORY MANAGEMENT SYSTEM
A CASE STUDY OF A DENTAL CHAIR FACTORY

Mr. Tawatchai Tungworakittaworn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering in Industrial Engineering

Department of Industrial Engineering

Faculty of Engineering

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1362-9

ธวัชชัย ตั้งวรกิจถาวร : การปรับปรุงระบบการบริหารคงคลัง กรณีศึกษาโรงงาน
อุตสาหกรรมเก้าอี้ทันตกรรม (IMPROVEMENT OF INVENTORY MANAGEMENT
SYSTEM A CASE STUDY OF A DENTAL CHAIR FACTORY) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.
วันชัย วิจิรวนิช อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร. สมชาย พัวจินดาเนตร , 184 หน้า. ISBN 974-
53-1362-9.

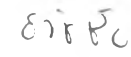
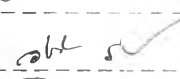

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัญหา และปรับปรุงการบริหารคงคลังในโรงงาน
อุตสาหกรรมเก้าอี้ทันตกรรม

การปรับปรุงระบบคงคลัง ด้วยการประยุกต์ใช้วิชาการทางวิศวกรรมอุตสาหกรรม ในด้าน
การวางแผนและควบคุมการผลิต รวมถึงการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการ
ระบบคงคลัง ซึ่งมีขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

1. จำแนกวัตถุดิบและชิ้นส่วนของคงคลัง ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบ ABC
2. วางแผนและควบคุมปริมาณของคงคลังให้เหมาะสม โดยใช้เทคนิคการสั่งซื้อที่
ประหยัด
3. จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้ในการควบคุมระบบคงคลัง

ผลจากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากปรับปรุงระบบคงคลังตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น ทำให้
สามารถลดมูลค่าคงคลังเฉลี่ยลง จาก 6,986,551.40 บาท ไปเป็น 5,551,449.23 บาท หรือลดลง
เท่ากับ 20.54% นอกจากนี้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น ยังสามารถช่วยอำนวยความสะดวก
ได้ง่ายขึ้นและรายงานสถานะของคงคลังได้อย่างรวดเร็ว

ภาควิชา วิศวกรรมอุตสาหกรรม
สาขาวิชา วิศวกรรมอุตสาหกรรม
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิตร
ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4570351321 : MAJOR INDUSTRIAL ENGINEERING

KEY WORD : INVENTORY DEVELOPMENT / INVENTORY IMPROVEMENT / INVENTORY CONTROL

TAWATCHAI TUNGWORAKITTAWORN : IMPROVEMENT OF INVENTORY MANAGEMENT SYSTEM A CASE STUDY OF A DENTAL CHAIR FACTORY .
 THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. VANCHAI RIJIRAVANICH , Ph.D. THESIS COADVISOR : ASST .PROF. SOMCHAI PUAJINDANETR , Ph.D. , 184 pp. ISBN 974-53-1362-9

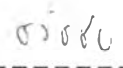
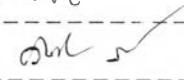
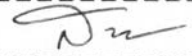
The objective of this research is to study the inventory problem and improve the inventory management in case study of dental chair factory.

To improve the inventory system by applying the industrial engineering technique related to production planning and control together with development of computer program for inventory management system are concluded as follows

1. Raw material and finish part are characterized and grouped using ABC analysis technique.
2. Material and finish part inventory are planned and controlled by applying technique of economic order quantity.
3. The computer program is applied for inventory control.

This study enables inventory operations improvement by reducing average inventory value from 6,986,551.40 baht to 5,551,449.23 baht or reduced by 20.54%. The computer program can facilitate the control of inventory to be much easier and faster.

Department INDUSTRIAL ENGINEERING
 Field of study INDUSTRIAL ENGINEERING
 Academic year 2004

Student's signature
 Advisor's signature
 Co-Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งของ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ริจิรวนิช ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของงานวิจัยฉบับนี้ด้วยดีตลอดมา

2. พนักงานใน โรงงานสยามเดนท์ ทุกคนที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลประกอบในการวิจัยเป็นอย่างดี

3. บิดา มารดาและคณาจารย์ต่าง ๆ

4. เพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและข้อคิดเห็น

ข้าพเจ้าจึงขอโอกาสนี้กล่าวขอบพระคุณทุกท่านด้วยความจริงใจมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูป.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ประวัติความเป็นมาและข้อมูลทั่วไปของโรงงานตัวอย่าง.....	1
1.1 การศึกษาสภาพปัญหางานวิจัย.....	10
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	17
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย.....	17
1.4 ขั้นตอนการวิจัยและดำเนินงาน.....	17
1.5 ตัวชี้วัดในการดำเนินการวิจัย.....	18
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	19
2.1.1 การแบ่งหมวดหมู่คงคลัง ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบ ABC (ABC Analysis).....	21
2.1.2 ทฤษฎีด้านการบริหารพัสดุคงคลัง.....	22
2.1.3 ทฤษฎีการแก้ปัญหาด้วยปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด.....	28
2.1.4 แนวทางการควบคุมของคงคลังระบบจุดสั่งใหม่.....	32
2.1.5 ระบบการควบคุมของคงคลัง.....	38
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41

	หน้า
บทที่ 3 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพทั่วไปของโรงงานตัวอย่าง.....	46
3.1 การดำเนินงานและการจัดองค์กรของโรงงานตัวอย่าง.....	46
3.2 ผลិតภัณฑ์และการตลาด.....	51
3.3 กระบวนการผลิตของโรงงานตัวอย่าง.....	53
3.4 ข้อมูลวัตถุดิบและชิ้นส่วน.....	61
3.5 สภาพปัญหาในโรงงานตัวอย่าง.....	63
บทที่ 4 การปรับปรุงระบบคงคลัง.....	73
4.1 การจำแนกวัตถุดิบและชิ้นส่วนของคงคลัง ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบ ABC.....	73
4.2 การจำแนกวัสดุคงคลังกลุ่ม A ตามแหล่งที่มาของคงคลัง.....	84
4.3 การวางแผนและควบคุมปริมาณของคงคลังให้เหมาะสม ด้วยเทคนิค EOQ.....	89
4.3.1 การคำนวณต้นทุนในการเก็บรักษา(Carrying Cost).....	89
4.3.2 การคำนวณหาต้นทุนในการสั่งซื้อ (Ordering Cost).....	94
4.3.3 การคำนวณหาอัตราการใช้เฉลี่ยต่อเดือน.....	95
4.2.4 คำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด.....	95
4.2.5 คำนวณหาปริมาณของคงคลังสำรอง และปริมาณคงคลังสูงสุด.....	96
4.2.6 คำนวณหาจุดสั่งซื้อใหม่ (Re-Order Point).....	99
บทที่ 5 การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการควบคุมระบบคงคลัง.....	101
5.1 การตรวจสอบข้อมูลงานย่อย(BOM).....	102
5.2 การบันทึกและประมวลผลข้อมูลวัตถุดิบ.....	103
5.3 การบันทึกและประมวลผลข้อมูลชิ้นส่วน.....	104
บทที่ 6 การติดตามและประเมินผลระบบคงคลังใหม่106	
6.1 การเปรียบเทียบมูลค่าคงคลังเฉลี่ยของวัสดุกลุ่ม A ก่อนและหลังปรับปรุง.....	106
6.2 การเปรียบเทียบค่าของตัวเลข Inventory level Ratio.....	110
6.3 การประเมินและเปรียบเทียบรายการของวัตถุดิบและชิ้นส่วนค้างจ่าย.....	112
6.4 การประเมินในเรื่องของการล่าช้าในการส่งมอบสินค้าให้ทันตามกำหนด.....	113

	หน้า
บทที่ 7 สรุปผลการดำเนินงานวิจัย	114
7.1 สรุปงานวิจัย	114
7.2 ข้อเสนอแนะ	115
7.3 อุปสรรคการดำเนินงานวิจัย	115
รายการอ้างอิง	116
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	118
ภาคผนวก ก แผนการผลิตเก้าอี้ทันตกรรมรายเดือนปี2547	119
ภาคผนวก ข คู่มือการใช้โปรแกรม	121
ภาคผนวก ค ตัวอย่างของ Bill of Material (BOM)	136
ภาคผนวก ง ค่าของ Inventory Level Ratio	147
ภาคผนวก จ มูลค่าของวัสดุคงคลังต่อปี(ปี2546)	159
ภาคผนวก ฉ ข้อมูลการจำแนกวัสดุคงคลังด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบ ABC	166
ภาคผนวก ช ข้อมูลการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค EOQ	177
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	184

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์รุ่น Actus.....	3
รูปที่ 1.2 ผลิตภัณฑ์รุ่น Selene.....	3
รูปที่ 1.3 ผังโครงสร้างองค์กร.....	4
รูปที่ 1.4 ผังกระบวนการผลิตของบริษัท.....	7
รูปที่ 1.5 กราฟเปรียบเทียบสัดส่วนของปริมาณวัตถุดิบและชิ้นส่วน.....	9
รูปที่ 2.1 ระบบการวางแผนและควบคุมการผลิตทั่วไป.....	23
รูปที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนในการจัดให้มีพัสดุคงคลัง และต้นทุนในการสั่งซื้อ.....	27
รูปที่ 2.3 ตัวอย่างของคงคลังภายใต้สภาพการณ์ที่แน่นอน.....	29
รูปที่ 2.4 ระดับของของคงคลังในกรณีที่อัตราการใช้และช่วงเวลานำคงที่.....	32
รูปที่ 2.5 ระบบของคงคลังที่มีการพิจารณาของคงคลังสำรอง.....	34
รูปที่ 2.6 ของขาดมือในกรณีที่อัตราการใช้คงที่แต่การส่งของล่าช้า.....	37
รูปที่ 2.7 ระบบของคงคลังโดยกำหนดปริมาณการสั่งซื้อคงที่.....	39
รูปที่ 2.8 ระบบของคงคลังโดยกำหนดรอบเวลาการสั่งซื้อคงที่.....	40
รูปที่ 3.1 ผังโครงสร้างองค์กร.....	48
รูปที่ 3.2 สัดส่วนปริมาณการผลิตของผลิตภัณฑ์ในปี 2545-2546.....	52
รูปที่ 3.3 การไหลของการผลิตชิ้นส่วนในหน่วยงานของโรงงาน.....	54
รูปที่ 3.4 กระบวนการผลิตของหน่วยงานกล.....	56
รูปที่ 3.5 กระบวนการผลิตของหน่วยสี.....	57
รูปที่ 3.6 เปรียบเทียบสัดส่วนของปริมาณวัตถุดิบและชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์.....	61
รูปที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ของ Product Work และ Part ใน Bill of Material.....	75
รูปที่ 4.2 ปริมาณการควบคุมของคงคลังด้วยวิธี EOQ ของชิ้นส่วน MICRO CHIP FOR V/R.....	99
รูปที่ 5.1 แผนภูมิกระบวนการทำงานของโปรแกรมควบคุมคงคลัง.....	101
รูปที่ 5.2 กระบวนการทำงานของการรับวัตถุดิบเข้า-จ่ายออก.....	103
รูปที่ ข.1 หน้าจอเริ่มต้น โปรแกรม.....	123
รูปที่ ข.2 หน้าจอ Main Menu ของโปรแกรม.....	124
รูปที่ ข.3 การเข้าเมนูของข้อมูล BOM.....	125
รูปที่ ข.4 ข้อมูลงานย่อยใน BOM (ต่อ).....	126
รูปที่ ข.5 ขั้นตอนการเพิ่มข้อมูลวัตถุดิบและชิ้นส่วนลงไปในงานย่อย.....	127
รูปที่ ข.6 หน้าจอการลบข้อมูลในงานย่อย.....	128

	หน้า
รูปที่ ข.7 การเข้าเมนูของข้อมูลวัดถุดิบบ	129
รูปที่ ข.8 ขั้นตอนของการบันทึกการรับจ่ายวัดถุดิบบ	130
รูปที่ ข.9 ขั้นตอนของการบันทึกการรับจ่ายวัดถุดิบบ (ต่อ)	131
รูปที่ ข.10 ขั้นตอนการรายงานการรับจ่ายวัดถุดิบบ	132
รูปที่ ข.11 ขั้นตอนการรายงานการรับจ่ายวัดถุดิบบ (ต่อ)	132
รูปที่ ข.12 ขั้นตอนการรายงานการรับจ่ายวัดถุดิบบ (ต่อ)	133
รูปที่ ข.13 แสดงขั้นตอนการรายงานการสั่งซื้อวัดถุดิบบ	134
รูปที่ ข.14 ขั้นตอนการรายงานการสั่งซื้อวัดถุดิบบ	134
รูปที่ ข.15 การเข้าเมนูของข้อมูลชิ้นส่วน	135

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 จำนวนวัตถุดิบและชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์รุ่น ACTUS.....	8
ตารางที่ 1.2 ตัวอย่างค่าของ Inventory Level Ratio.....	11
ตารางที่ 1.3 จำนวนชิ้นส่วนค้างจ่ายของผลิตภัณฑ์รุ่น ACTUSในเดือน พ.ย. 2546.....	13
ตารางที่ 1.4 ระยะเวลาการสั่งซื้อวัตถุดิบและชิ้นส่วนของบริษัท ปี 2546.....	15
ตารางที่ 1.5 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ส่งล่าช้า(ปี2546).....	16
ตารางที่ 3.1 เป้าหมายการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ของโรงงานในแต่ละรุ่น (ปี 2540 – 2545).....	52
ตารางที่ 3.2 งานย่อยที่ใช้ในการประกอบหลักหรือใช้ในการประกอบขั้นสุดท้าย.....	59
ตารางที่ 3.3 ตัวอย่างค่าของ Inventory Level Ratio.....	66
ตารางที่ 3.4 จำนวนชิ้นส่วนค้างจ่ายของผลิตภัณฑ์รุ่น ACTUSในเดือน พ.ย. 2546.....	68
ตารางที่ 3.5 ระยะเวลาการสั่งซื้อวัตถุดิบและชิ้นส่วนของบริษัท ปี 2546.....	70
ตารางที่ 3.6 จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ส่งล่าช้า.....	71
ตารางที่ 4.1 รายการ WORK ของผลิตภัณฑ์ Actus 5000.....	76
ตารางที่ 4.2 แสดงมูลค่าของวัตถุดิบและชิ้นส่วนต่อปี.....	79
ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างของungskล้งระดับ A.....	81
ตารางที่ 4.4 ตัวอย่างของungskล้งระดับ B.....	81
ตารางที่ 4.5 ตัวอย่างของungskล้งระดับ C.....	82
ตารางที่ 4.6 ค่าของ Inventory Level Ratio ของวัสดุungskล้งกลุ่ม A นำเข้าจากต่างประเทศ.....	84
ตารางที่ 4.7 ค่าของ Inventory Level Ratio ของวัสดุungskล้งกลุ่ม A นำเข้าภายในประเทศ.....	86
ตารางที่ 4.8 ค่าของ Inventory Level Ratio ของวัสดุungskล้งกลุ่ม A สั่งทำจากภายนอก.....	87
ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างการปันต้นทุน ลงชิ้นส่วน MICRO CHIP FOR V/R.....	93
ตารางที่ 4.10 ตัวอย่างการคำนวณหาต้นทุนในการสั่งซื้อ.....	94
ตาราง 4.11 ตัวอย่างผลของการคำนวณด้วยการใช้เทคนิคปริมาณการสั่งซื้อคงที่.....	100
ตารางที่ 6.1 มูลค่าungskล้งเฉลี่ย ของวัสดุungskล้ง A ในเดือนมิถุนายน 2547.....	106
ตารางที่ 6.2 มูลค่าungskล้งเฉลี่ย ของวัสดุungskล้ง A ในเดือนธันวาคม 2547.....	108
ตารางที่ 6.3 เปรียบเทียบตัวเลข Inventory level Ratio ก่อนและหลังการปรับปรุง.....	110
ตาราง 6.4 เปรียบเทียบจำนวนรายการของวัตถุดิบและชิ้นส่วนค้างจ่าย.....	112
ตารางที่ 6.5 เปรียบเทียบจำนวนสินค้าที่ไม่สามารถส่งได้ตามกำหนด.....	113
ตารางที่ ก.1 แผนการผลิตเก้าอี้ทันตกรรมรายเดือน ปี 2547.....	120

	หน้า
ตารางที่ ค.1 ตัวอย่างของ Bill of Material (BOM).....	137
ตารางที่ ง.1 ค่าของ Inventory Level Ratio.....	148
ตารางที่ จ.1 มูลค่าของวัสดุคงคลังต่อปี(ปี2546).....	160
ตารางที่ ฉ.1 วัสดุคงคลังกลุ่ม A.....	167
ตารางที่ ฉ.2 วัสดุคงคลังกลุ่ม B.....	170
ตารางที่ ฉ.3 วัสดุคงคลังกลุ่ม C.....	173
ตารางที่ ช.1 การคำนวณการสั่งซื้อที่ประหยัดของของคงคลังระดับ A.....	178
ตารางที่ ช.2 จุดสั่งซื้อของวัสดุคงคลังกลุ่ม A.....	181